

POSTANOWIENIE

20 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 20 października 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Banku spółki akcyjnej w W.
przeciwko A. R.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 31 marca 2022 r., I ACa 868/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W judykaturze i doktrynie wskazuje się, że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienia SN: z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147; z 22 marca 2007 r., III CZ 16/07; z 25 maja 2022 r., II USK 582/21).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. „przedsądu,” ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, przy czym w granicach zaskarżenia bierze jednak pod rozwagę nieważność postępowania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 31 marca 2022 r. powód oparł wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W ocenie skarżącego w sprawie występuje następujące istotne zagadnienie prawne: Czy w świetle art. 73 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych

i hipotece (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1984, dalej jako: „u.k.w.h.”) oraz art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. treścią dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawach nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej jako: „dyrektywa 93/13”) w zw. z wykładnią art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 dokonaną m.in. w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak i Justyna Dziubak p-ko Raiffeisen Bank International AG, a także w wyroku TSUE z dnia 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. p-ko Bankowi BPH S.A. w sprawie o zapłatę z powództwa przedsiębiorcy wytoczonej wyłącznie przeciwko dłużnikowi rzeczowemu (dłużnik hipoteczny), to czy w takim postępowaniu sąd orzekający może swoje rozstrzygnięcie oprzeć na przepisach dot. abuzywności postanowień umownych, ustalając że zawarta pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem umowa z uwagi na występujące w niej postanowienia abuzywne nie może pozostać w mocy (inaczej: czy dłużnikowi rzeczowemu przysługują zarzuty oparte na ww. przepisach), a jeżeli tak to czy sąd orzekający może oprzeć rozstrzygnięcie o ustalenie, że umowa wiążąca przedsiębiorcę z konsumentem z uwagi na zawarte w niej nieuczciwe postanowienia nie może dalej obowiązywać, bez ustalenia jaki wpływ na sytuację faktyczną, ekonomiczną oraz prawną konsumenta będzie miał upadek umowy, a także bez pouczenia konsumenta o skutkach upadku umowy oraz bez przyjęcia od tego konsumenta oświadczenia o woli dalszego obowiązywania względem niego umowy albo o zgodzie na upadek umowy?

Przyczyna uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych kierunków interpretacyjnych (zob. np. postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002,

Nr 12, poz. 151; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Ponadto zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurydyczny dający się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienie SN z 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08).

Wskazać także należy, że zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (zob. postanowienie SN z 11 września 2014 r., V CSK 66/14).

Analiza przedstawionego przez skarżącego problemu nie pozwala na przyjęcie, że podnoszona kwestia stanowi istotne zagadnienia prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Skarga powoda nie zawiera bowiem wystarczającej argumentacji jurydycznej wskazującej na występowanie odmiennych ocen przedstawionych problemu oraz na to, że przepisy dotyczące tych kwestii nie doczekały się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych.

Sąd Najwyższy w wyroku z 6 kwietnia 2023 r., II CSKP 491/22 dokonując wykładni art. 73 u.k.w.h. wskazał, że skuteczne powołanie się przez właściciela nieruchomości na niedozwolony charakter postanowień umowy kredytu wchodzi w rachubę wtedy, gdy na wadliwość tę mógłby powołać się dłużnik osobisty, chodzi bowiem o zarzuty o pochodnym charakterze, wywodzone z sytuacji prawnej dłużnika osobistego. Jak podkreślił, jeżeli dłużnik osobisty nie jest konsumentem i z jego punktu widzenia postanowienia umowy kredytu nie mogą być podważane, ponieważ powołaniu się na ich ewentualną abuzywność stoi na przeszkodzie profesjonalny charakter umowy, to zarzutów opartych na konsumenckim statusie kredytobiorcy nie może podnosić także właściciel nieruchomości ponoszący odpowiedzialność rzeczową, niebędący stroną tej umowy. W badanej sprawie poza sporem było jednak, że dłużnicy osobiści mieli status konsumenta.

Ponadto zauważyć należy, że przedstawiony problem nie został osadzony w ustalonym stanie faktycznym. Jak zauważył Sąd Apelacyjny nie było podstaw by uznać, że stwierdzenie nieważności całej umowy kredytu odbyło się ze szkodą dla będących konsumentami dłużników osobistych, naruszając ich interes ekonomiczny - zwłaszcza, że w sprawie byli oni przesłuchani w sprawie w charakterze świadków.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1964).

[SOP]

[ał]